

1.7.2015

Työ- ja elinkeinoministeriö kirjaamo@tem.fi

TEM/2221/00.04.01/2013

Lausunto hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnöstä

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoja hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnöstä. Mietintö sisältää esitykset uudistetuksi hankintalaiksi ja erityisalojen hankintalaiksi. Kuusakoski Oy huomioi lausunnossaan mietinnön yhtiön liiketoimintaan ja toimintaympäristöön vaikuttavia ehdotuksia.

Kuusakoski on ympäristöalan johtava toimija Pohjois-Euroopassa. Kuusakoski Group Oy:n liikevaihto vuonna 2014 oli 656 miljoonaa euroa ja konsernin palveluksessa oli 2889 henkilöä. Kuusakoski on perheyhtiö ja jäsen Teknologiateollisuus ry:ssä ja Ympäristöteollisuus ja Palvelut YTP ry:ssä. Toimiva ja tasapuolinen kilpailu markkinoilla on välttämätöntä yrityksille. Julkisen ja yksityisen sektorin mahdollisuudet ja toimintaedellytykset tulee kirjata selkeästi uuteen hankintalakiin, jotta tasapuolinen kilpailu markkinoilla toteutuisi tarkoituksen mukaisesti.

Lausuntonamme valmisteluryhmän mietintöön esitämme seuraavaa.

Markkinoille meno hankinnoissa sidosyksiköltä tai toiselta hankintayksiköltä

Mietinnössä ehdotetaan, että sidosyksikön ulosmyynnin raja asetettaisiin Suomessa 10 prosenttiin. Mietinnössä on tunnistettu, että ulosmyynnin rajoittaminen 10 prosenttiin rajoittaisi useiden kuntien omistamien jätelaitosten toimintaa nykyisestä. Valitettavasti tämä on aiheuttanut kuntien omistamien jätelaitosten liiketoiminnan laajentumisen uusille jätehuoltoalan sektoreille, jotka eivät ole jätelain vastuun mukaisia. Yksityisen sektorin kannalta on ongelma että samoilla markkinoilla toimivat yksityiset toimijat kärsivät julkisen sektorin levittäytymisestä avoimille markkinoille. On nähtävissä, että julkisen toimijan levittäytyminen vääristää kilpailua eikä tasapuolisuus toteudu.

Kuntien omistamat jätelaitokset harjoittavat paikoitellen niin laajaa toimintaa markkinoilla, että 10 prosentin ulosmyynnin sallimisella olisi väistämättä vaikutuksia vähintään paikallisten ja alueellisten markkinoiden toimivuuteen. Ulosmyynnin ei tulisi missään olosuhteissa vaarantaa julkisen ja yksityisen sektorin harjoittaman elinkeinotoiminnan tasapuolisuutta. Kuusakoski Oy katsoo, että direktiivin sallimaa liikkumavaraa ei tule käyttää, vaan on varmistettava kotimaisten markkinoiden toimivuus asettamalla markkinoille menon rajaksi 0 %.

Todellisuudessa sidosyksikölle ei ole tarpeen sallia edes tilapäistä ja vähäistä myyntiä muille kuin omistajilleen, koska jätelaki sisältää erityissäännöksen kuntien toissijaisesta velvollisuudesta (jätelaki 646/2011, 33 §). Kyseinen säännös velvoittaa kunnan järjestämään muun kuin sen vastuulle tarkoitetun jätteen jätehuollon, jos jätteen haltija tätä muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi pyytää. Näin ollen pelko mahdollisesta markkinan puutteesta tietyllä alueella tai muut jätehuollon erityistilanteet eivät vaadi lainkaan ulosmyynnin sallimista, vaan tarvittava jätehuoltopalvelu voidaan hoitaa lakisääteisesti kunnille annetun toissijaisen velvollisuuden nojalla.

1.7.2015

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen ja markkinoilla tarjottavien palvelujen myyminen samassa yhtiössä on omiaan johtamaan ja on useilla alueilla johtanut kilpailuneutraliteetin vääristymiseen. Markkinoilla myytävien palvelujen kustannusvastaamattomuus, hintojen polkeminen ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttö ovat epätoivottuja ja ympäristötoimialalla esiintyviä kilpailua vääristäviä ilmiöitä. Kilpailu- ja kuluttajaviranomainen on sekä kansallisella että pohjoismaisella tasolla nostanut jätehuoltosektorilla ilmenevät kilpailun vääristymät erityisen tarkastelun kohteeksi.

Hankintalain valmistelussa on huomioitava Sipilän hallituksen strategisen hallitusohjelman lukuisat tasapuolista kilpailua ja kilpailuneutraliteettia koskevat kirjaukset, joiden vuoksi viranomaisten markkinoille menoon ja kilpailun vääristämiseen on suhtauduttava hankintalaissa kriittisesti. Huomiota on kiinnitettävä myös kirjaukseen kuntien vastuun rajaamisesta jätehuollossa aiempaa suppeampaan kenttään. Kuntayhtiöiden toimintakenttää halutaan rajata muun muassa edellä mainituista kilpailuneutraliteettiin liittyvistä ongelmista johtuen. Tällöin ei ole perusteltua, että hankintalaissa sidosyksikölle sallittaisiin toiminta, jota toisella hallitusohjelmakirjauksella nimenomaisesti halutaan rajoittaa.

Julkisten hankintojen valvonta

Mietinnön mukaan Suomessa ei ole tarpeen säätää uusista hankintalain valvontaa koskevista järjestelyistä. Kuusakoski Oy kokemus julkisista hankinnoista kuitenkin kertoo, että julkisten hankintojen viranomaisvalvontaa on tehostettava nykyisestä antamalla kilpailu- ja kuluttajavirastolle laajat valtuudet valvoa julkisten hankintojen lainsäädännön noudattamista. Hankintalakiin on lisättävä valvontaa koskeva pykälä, ja varattava valvonnan edellyttämät resurssit valtion budjettiin.

Hankintojen innovatiivisuuden lisääminen

Ympäristö- ja jätehuoltoalan yritykset kohtaavat hankintamenettelyitä, joissa innovatiiviset tarjoukset eivät menesty. Julkisten hankintojen kautta innovatiivisten hankintojen lisääminen onkin yhteiskunnallisesti ja yritysten kilpailukyvyn kannalta tärkeä tavoite. Tämä tulee selkeästi esille uudessa hallitusohjelmassa. On myönnettävä, että lainsäädännölle on haasteellista yrittää pureutua innovatiivisten hankintojen esteisiin, mutta Suomen kannalta on välttämätöntä löytää keinot joilla varmistetaan uusien innovatiivisten ratkaisujen laaja käyttö julkisten hankintojen kautta. Kierrätysmateriaalien laajempi käyttö tulisi mahdollistaa ja olla edellytyksenä julkisissa hankinnoissa. Muuten on turha puhua Suomesta johtavana ”cleantech” maana

Espoossa 1.7.2015

Kuusakoski Oy

Atte Kekkonen

toimitusjohtaja